

V Rusiji vstaja nova delavska disciplina

Kolektivizem dobiva nov pomen med sovjetskimi delavci. Čut socialne odgovornosti se razvija že med šolsko mladino.

Novi Afon, Sovjetska Rusija. — (FP) — "V tukajšnjih tovarnah ni nobene discipline kot je ni v šolah," je rekel neki ameriški inženir dr. Harry F. Wardu, ameriškemu sociologu, ki študira razmere v Rusiji. Ward pravi, da je inženirjevo mnenje o tem vprašanju napačno bodisi glede šol ali pa med delavstvom v tovarnah. Resnica je, da se ta disciplina temeljito razlikuje od "discipline" v Ameriki.

Ward je omenil dva slučaja glede šolske discipline, ki pokazujejo tendenco med rusko mladino. Ko je obiskal neko osnovno šolo, je bil priča, ko so otroci v sedmem razredu radi odsotnosti učitelja sami vodili pouk. Brez discipline bi se kaj takega ne moglo zgoditi.

Drug slučaj je bil na študentski seji nekega tehniškega inštituta, ko je bil "na rešetki" neki študent radi zanemarjanja v obiskovanju šole in pouka. Radi tega so ga študenti tako kritizirali in mu očitali, da zadržuje vso šolo v socialistični kompetitiji, da je spoznal, da ne dela prav in obljubil, da se popoblija. To je čut kolektivne odgovornosti, disciplina, ki ni forsirana od zgoraj, ampak se spontano razvija in zavestno goji v Rusiji.

Slično tudi med industrijskim delavstvom. Ward pravi, da je v teku par dni po razgovoru s inženirjem videl več slučajev "fraternalistične discipline" v študentski tovarni kot je uposlen inženir. Delavci nekega departmanta so se po končanem delu zbrali na tovarniški seji, kjer so razpravljali o delu in primerjali dnevno produkcijo.

Neki delavec je bil prejšnji dan odsoten. Vprašan je bil po vzrokih, nakar je pojasnil, da je imel opravke v mestu. Takoj so ga njegovi tovariši pričeli kritizirati, češ, da bi bil lahko za delo opravljen na dan dopusta. "Ti zadržuješ naš rekord (v produkciji); ali ne misliš, da bi bilo bolje nadomestiti zamujeno v prihodnjih treh dneh?" so ga tovariši pobarali. Pristal je, da to stori.

Bolj resen slučaj je bil na tovarniški seji drugega šihla. Neki delavec obtožuje tovariša, da je potvoril poročilo o svoji produkciji — navedel na karlo več kosov kot jih je izdelal. Seja je postala burna in slišati je bilo obdolžitve in protibodolžitve. Oglasi se delovodja in naznanil, da gre stvar preiskat. Čez nekaj časa se vrne s poročilom, da je obtoženi kriv navedenega prestopka.

Po vroči debati je bilo sklenjeno, da se bo moral zagovarjati pred "sodružnim sodiščem", pred tovarniškim delavskim sodiščem. In ker je član komunistične stranke, je bila zadeva izročena tudi njenim funkcionarjem.

Da v Rusiji ni discipline, to odločno zanikajo gornji slučaj, ki so povsem tipični. Je samo disciplina delavcev, ki stremi za odpravo neodgovornosti. Prejeta je s kolektivizmom in ima socialno obilježje. Loči se temeljito na primer od ameriške v tem, da je odpravljen strah pred izgubo dela, delodajalcem ali bossom. Ne more pa posameznik počenjati kar bi sam hotel, ker ga takoj cenzurira skupina, ako se njegov prestopke tiče interesov skupnosti.

Dasi ima vrhovno oblast v tovarni uprava, se mora slednja vedno ozirati na želje in voljo delavstva. Obratovodja ali predelavec, ki bi skušal iti preko tega, se kmalu znajde na koncu brvi. Kot ruski delavci inštitirajo na samodisciplino, tako tudi skrbno varujejo svoje prero-

MILICNIKI PROTI RUDARSKIM STAVKARJEM

Eden rudar ubit v izgredu na premogovnem polju v Ohiu. Bojazen pred novimi nemiri

Columbus, O., 15. apr. — Gov. verner White je sinoči odredil milico na premogovno polje v vzhodnem delu države, kjer je bil pri večeršnjih izgredu eden rudar ubit in krog trideset ranjenih.

Generalni adjutant Frank D. Henderson je včeraj konferiral s predsednikom premogovnega distrikta UMWA John Cinquejem. Slednji je izjavil, da je on odgovoren za akcije članov njegove organizacije, ne pa za dejanja drugih rudarskih stavkarjev.

Pozorišče izgredu je bil premogovnik Somers v bližini mesta Adena. Ta premogovnik lastuje Goodyear Tire & Rubber Co. Po končanem izgredu so se rudarji razpršili, toda šerifski deputiji in člani narodne garde se boje, da se bodo vrnili in skušali pregovoriti druge rudarje, ki se niso odavali pozivu na stavko, ki ga je izdala rudarska unija 1. aprila, naj se jim pridružijo.

Medtem pa je delavski tajnik Doak Brzajavno obvestil unije, naj pošlje svoje zastopnike v Washington na konferenco, katera naj bi poravnala nesoglasja. Unijski uradniki so izjavili, da se bodo odzvali pozivu.

Ubiti rudar je Walter Kimball. Ustreljen je bil v bitki pri vstopu premogovnika Somers. Deputiji pravijo, da ga je ubila krogla, katero je oddala neka neznanca oseba, dočim rudarji pravijo, da je Kimballa podrla na tla krogla iz revolverja, katerega je imel v rokah neki milicnik.

Hoover zavrgel "petletni načrt"

Washington. — Poglobljevanje rek v svrhu plovbe ni več na Hooverjevem programu. "Petletni načrt", katerega je predložil svoj čas vneto zagovarjal in ki predvideva izvedbo poglobljevalnega dela na rekah v srednjem zapadu, je šel na polico. Hoover je o njem mnogo govoril v predsedniški kampanji 1928 in tudi še eno leto pozneje.

O tem je razpravljali senatni trgovinski osek, ki vodi zaslišanje o Shipstead-Mansfieldovi predlogi, katere predvideva pol milijarde za izvršitev konstruktivskega dela na reki Mississippi, čemur pa nasprotuje Hoover.

Unija odklonila redukcije

Pogajanja med prevažalci mleka in delodajalci se nadaljujejo

Chicago, 15. apr. — Unija prevažalcev mleka je odklonila predlog mlekarških kompanij glede redukcije mezd za dvajset odstotkov. Pogodba, ki poteka 30. aprila, določa \$50 na teden in provizijo, delodajalci so pa zahtevali, da se meza zniža na \$40 in provizije odpravi.

Unija prevažalcev mleka šteje krog sedem tisoč članov. Shoda, ki ga je sinoči sklicala unija in se je vršil v glavnem stanu na 220 S. Ashland ave. se je udeležilo krog šest tisoč članov. Shod je bil miren in debata, ki se je nanašala na ekonomsko situacijo v zvezi s mlekarško industrijo, je trajala eno uro. Robert Fitchie, predsednik unije, je dejal, da bo v kratkem sklican sestanek zastopnikov unije in delodajalcev, na katerem se bodo nadaljevala pogajanja.

Dr. F. D. Walmsley, predsednik Borden's Farm Products Co., je v imenu mlekarških kompanij izjavil, da bi redukcija mezd rezultirala v znižanju cen mleku in da bi dobiček od tega imeli odjemalci, ne pa kompanije.

Eksplozija razdelila državno poslopje

Šest oseb je izgubilo življenje, 57 je bilo ranjenih in več drugih poškodovanih

Columbus, O., 15. apr. — Eksplozija, ki je ponoči včeraj popoldne razdelila novo trinadstropno državno poslopje, je ubila šest oseb, ranila 57, več drugih, ki so zakopani v podrtinah, pa še pogrešajo.

Vzroki eksplozije še niso bili ugotovljeni, toda uradniki domnevajo, da so bile podtaknjene bombe. Konstrukcija poslopja, ki je bilo skoro dogotovljeno, je bila večkrat prekinjena radi delavskih sporov.

Državna stavbna komisija je takoj odredila preiskavo. T. S. Brindle, državni superintendent javnih del, je pozneje izjavil, da so silne eksplozivne snovi razdeljale poslopje.

Povzročena škoda se ceni na dva milijona dolarjev. Nekateri uradniki menijo, da bo treba poslopje podrti do tal in prirediti z novo zgradbo.

Zasedanje Lige narodov

Ženeva, 15. apr. — Zasedanje Sveta Lige narodov bo danes otworjeno. Glavni predmet diskusijam bo tvorila situacija v Šangaju in Mandžuriji.

PREVAŽEVALCI ZRAČNE POŠTE SE ZDRUŽUJEJO

Letalske družbe, ki imajo vladne koncesije, formirajo monopol. Gibanje vodi notorični openšapar

Washington. — Kongresni poštni osek je te dni zavohal akcijsko za spojitve vseh letalskih družb, ki prevažajo zračno pošto, v eno enoto. Na čelu tega konsolidacijskega gibanja je E. L. Cord, predsednik Century Air Line, ki je nedavno reducirala mezo pilotov za 50%, vsled česar so pilotje v Chicagu in St. Louisu zastavkali.

Kongresni osek je dognal, da je prišlo med Century Air Lines in Aviation Corporation of America — letalskim trustom — do sporazuma, po katerem obe družbi izmenjata 145.000 navadnih (kontrolnih) delnic. Ker Aviation korporacija že kontrolira 95% vseh zračnih linij, bo s to transakcijo dosežen kompletan monopol.

Neposredni povod za to konsolidacijo je prevažanje zračne pošte, posredni pa želja za znižanje mezd pilotov. Ker je Century Air Lines (neodvisna družba) pri oddaji kontraktov za prevažanje zračne pošte ostala pod kapom, se je pričela pogajati s Ameriško aviacijsko korporacijo v svrhu spojitve v upanju, da bo na ta način prišla do večjega deleža in upoštevanja pri postnem departmentu.

Ameriška aviacijska korporacija ima namreč to prednost, da sta v njeni službi dva bivša glavna postarja, Frank H. Hitchcock in Harry S. New. Radi njune znanja pri odpiranju skrivnih vrat v Washingtonu in posredno še v postnem departmentu, je deležna smetane pri oddajanju kontraktov le Ameriška aviacijska korporacija in pridružene kompanije. Za neodvisne ne ostane akoro nič. Do tega spoznanja je prišel tudi Cord, vnet openšapar od Century Air Lines.

Kongresnik Mead, načelnik poštnega odseka nižje zbornice, in senator McKellar delujeta za kongresno preiskavo aviacijskega trusta. "Upoštevaš Cordovo postopanje napram pilotom," je rekel Mead, "bo treba podvzeti akcijo, ki mu bo onemogočila oslabilo službo zračne pošte vsled nizkih mezd."

Tesarji na stavki proti redukciji

Mineola, N. Y. — Organizirani tesarji v tem mestu so zastavkali proti redukciji mezd za 33%. Unijska lestvica je \$15.20 na osem ur, kontraktorji pa skušajo znižati na osem dolarjev.

Senat bo revidiral davčno predlogo

Črtal bo najbrž vse postavke glede dodatnih davkov na visoke dohodke, dedščine in dividend

Washington, D. C., 15. apr. — Znamenja kažejo, da bo davčna predloga, ki je bila sprejeta v spodnji kongresni zbornici, temeljito predelana v senatu. To je razvidno iz izjave, ki jo je včeraj podal senator Reed Smoot, načelnik senatskega finančnega odseka, po spektakularnem zaslišanju, na katerem je poleg drugih nastopil tudi zakladniški tajnik Ogden L. Mills.

Značaj izprememb, katere namerava finančni osek vključiti v davčno predlogo, katere je bila po vroči debati sprejeta v spodnji zbornici, ni bil pojasnjen, toda izgleda, da bodo črtane vse postavke, katerim Mills nasprotuje. Te so dodatni davki na visoke dohodke, dividende, dedščine in nekatere druge, ki imajo namen naložiti večje davčno breme na pleča bogatinov.

Ker se je finančni osek odločil, da predela predlogo, je to znamenje, ki obeta dolge debate in diskusije, predno se bodo poravnale difference med zbornicami glede davčnega osnutka, ki naj bi uravnotežil proračun.

Včeraj se je vršila ostra besedna bitka med zakladniškim tajnikom in senatorjem Harrisonom, demokratom iz Missisipija. Harrison je očital Millsu, da ni v polni meri sodeloval s finančnim komitejem, dočim je zakladniški tajnik trdil, da demokratski vodilje opozicije proti njegovemu načrtu iz političnih osirov. Njihov namen je naložiti vso odgovornost v zvezi s davčno predlogo republikanski administraciji, nagrade v kakšni obliki bo davčni načrt končno sprejel. Demokrati si hočejo na račun republikancev kovati politični kapital, ki bi jim služil v predsedniški kampanji.

Posredni položaja na Daljnem vzhodu

Kitajski general se pripravlja na ofenzivo proti novemu režimu. Komunistična agitacija se širi

Sangaj, 15. apr. — Vojna in priprave za vojno na dveh točkah, ki sta zelo oddaljeni od Sangaja, so pričele vznemirjati Kitajsko. Poročila o bližajočem se konfliktu opozarjajo na komunistično nevarnost. Tivde točki sta Harbin, Mandžurija, in Amoy v provinci Kanton.

Venti iz Harbina javljajo naraščajočo opozicijo proti novemu režimu v Mandžuriji, kateremu načeluje bivši kitajski cesar Pu-ji, ki je rojen Japoncu. General Ma Čan-šan je umaknil podporo vladi in postavil svoj glavni stan ob sovjetsko-mandžurski meji.

Poročila se glase, da on pripravlja napad na Mandžurijo s severa. Sedaj koncentrirajo svoje sile v bližini Blagovješčenska, Sibirija. Dalje se poroča, da komunisti vstopajo v vrste kitajskih rebelov. Vstaši so včeraj okupirali mesto Pograničnaja, na rusko-mandžurski meji. Proti njim je bil poslan oddelek japonske konjenice. Časopisna agencija Rengo poroča tudi, da so komunisti odgovorni za razstrelbo vlaka, ki je vozil japonske vojsake in katera je zahtevala najst živiljen.

Komunistična mobilizacija je v teku v kitajski provinci Fukien. Nankingska vlada je pred kratkim odredila večje število čet, da preprečijo komunistične aktivnosti. Poročila iz drugih krajev javljajo o naraščajoči komunistični agitaciji proti vladi generala Kaišeka.

Britski misijonarji v Čangčovu so pričeli zapuščati mesto, ko so bili obveščeni o prodiranju komunističnih čet. Čangčov je oddaljen od Amojja 25 milj in

HITLER NAPOVEDUJE FAŠISTIČNO ZMAGO

Policijski navali na fašistične urade. Vlada zanika Hitlerjeve obtožbe, da je Francija narekovala razpust fašistične armade. — Fašistični napad na dunajskega urednika

Berlin, 15. apr. — Policija je včeraj navallala na zbirališča fašističnih "sunkovnih" čet v smislu zasilne naredbes, katero je izdal Hindenburg in katera določa razpust fašistične armade.

Policija je naletela na odpor samo v dveh krajih, ko so Hitlerjevi vojski skušali preprečiti konfiskacijo dokumentov. Vojski so bili aretirani. Večje število aretacij je policija izvršila tudi v drugih nemških mestih.

Adolf Hitler, voditelj fašistične stranke, je dejal, da vladna naredba ne bo uničila njegove armade.

"Naše sunkovne čete so bile razpuščene že enkrat prej," je rekel Hitler, "ko so štele samo 20.000 mož. Ko je bila naredba odpoklicana, se je naša armada pomnožila za 40.000 mož. Prepričan sem, da bo tudi sedaj narastla za najmanj dvesto tisoč mož."

"Dne 24. aprila se vrše volitve v Prusiji, kjer bomo dobili od osem do devet milijonov glasov in prevzeli krmilo vlade v svoje roke. To bo dan obračuna. Naredba o razpustu naše armade bomo odpoklicali in pričela se bo nova doba za Nemčijo."

Drugi fašistični voditelji so protestirali proti vladni naredbi. Izjavili so, da je pristranska, ker določa razpust samo Hitlerjeve armade, ne pa "železne fronte," militaristične organizacije socialnih demokratov, niti "jeklenočelarjev," organizacij vojnih veteranov.

Hitler je opozoril svoje čete, naj ne podvzamejo nikake akcije, ki bi dala vladi povod za odgoditev državnosoborskih volitev v Prusiji. Ako se boste obnašali mirno, je dejal Hitler, tedaj bo vladi pri volitvah zadan udarec, o katerem še sedaj nima pojma.

Zaslišna vladna naredba se bo razširila tudi na mladinsko fašistično organizacijo "Jugend." Sinoči se je zvedelo, da bo vlada zaprla glavni sta te organizacije v Brunswicku.

Berlin, 15. apr. — Nemška vlada je včeraj dementirala Hitlerjeve obtožbe, da se je uklonila zahtevam Francije, ko je odredila razpust fašistične armade.

V več nemških mestih so bile včeraj v teku demonstracije, s katerimi so fašisti protestirali proti Hindenburgovi naredbi. V mnogih krajih je prišlo do spopadov med fašisti in policijo, v katerih je bilo več ljudi ranjenih.

Hitler in drugi voditelji se sedaj posvetujejo s odvetniki o načrtih legitimne opozicije proti vladi. Neko poročilo se glasi, da bodo apelirali na vrhovno sodišče, naj ukine policijske aktivnosti proti fašistom, ker je policijska preokracila meje svoje oblasti.

Dunaj, 15. apr. — Trije oboroženi Hitlerjevi fašisti so včeraj v neki restavraciji napadli C. Kleibinderja, urednika in izdajatelja lista "Sonntags-Zeitung," ker je kritiziral fašistične metode.

Stavka pleteninarjev proti redukciji

Springfield, Mass. — Harris Silk Hosiery kompanija je kompletne "povezane" vsled stavke pleteninarjev proti redukciji. Delavci zahtevajo tudi priznanje unije. Picketne straže so pred tovarno noč in dan.

angleški uradniki so apelirali na poveljništvo vojne mornarice, naj pošlje bojno ladjo v pristanišče, ker so življenja inozemcev v nevarnosti.

Irska republikanska armada je po volitvi zmagi De Valere prilezla "izpod zemlje" na plano in zdaj paradiira po irskih mestih.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZVEZE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena (izven Chicago) in Kanada: \$0.50 na leto, \$0.25 za pol leta, \$0.15 za četrt leta; v Chicago in Cleveland: \$0.50 na leto, \$0.25 za pol leta, \$0.15 za četrt leta; za inostranstvo \$0.50.

Subscription rates for the United States (except Chicago), and Canada: \$0.50 per year, \$0.25 per half year, \$0.15 per quarter year; foreign countries: \$0.50 per year.

One dollar per annum—Receipts are not returned.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

Nadvoj na voljo, kar ima stik s 160000

PROSVETA

2837-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Priloge v obsegu, na primer (March 31, 1932), polov valovna letna na razpisni pomeni, da vam je s tem datumom poteka naročnika. Poslovite se pravočasno, da se vam list ne ušči.

"Komunistična" Amerika

Kongresna nižja zbornica v Washingtonu je "komunistična". To čitamo v glasilih največjih demagogov v državi — na primer v Hearstovem "Chicago American" — ki pred vsakimi volitvami pretičajo cele tanke solz za "ubogo ljudstvo". Beseda "komunistična" je emfatično naglašena z debelim tiskom, kar znači, da to ni šala, temveč stoprocentna božja resnica.

Zbornica je "komunistična" zaradi tega, ker je zavrgla davčni program svoje vodilne dvostrankarske kliše in sprejela neko mešanico dobrega in slabega; dobre v tej mešanici so postavke zvišane davka na visoke dohodke in dedščine. Zaradi tega je zbornica čez noč postala "komunistična" — in kapitalistični organi zdaj apelirajo na senat, naj popravi strašen zločin "komunistične" nižje zbornice in reši Ameriko pogube.

Kdo bi si bil mislil, da so zaupani volilec Amerike pred podgrižnim letom izvolili "komunistično" federalno zbornico! To vidimo šele danes!

Ampak reprezentativna zbornica ni edina "komunistična" institucija v Ameriki. Po mnenju čikaške "Tribune" je danes v Washingtonu že vse "komunistično", samo diktatorja Stalina in petletke še manjka. V ostalem so "sodrug boljševiki" že vse okupirali. Farmaki odbor, ki je bil ustanovljen na priporočilo velikega inženirja v Beli hiši, je "komunističen". Mednarodna trgovinska komisija je "komunistična". Vsi federalni biroji in komisije od prve do zadnje, ki ovirajo proste roke ubogim, persekutiranim korporacijam in trgom, so "komunistične".

Senat, ki je še zadnja bilka rešitve nesrečne kapitalizma, je tudi poln "komunistov". Tako zvali progresivci, "sinovi divjih magarcev" — Norris, Wheeler, La Follette, Walsh, Brookhart itd. — so danes nevarni "komunisti". Vsi ameriški socialni reformisti, ki so količkaj glasni s svojimi obtožbami in zahtevami, so "komunisti". Father Coughlin, jezuit — ali kar je že — v Detroitu, ki vsako nedeljo grmi v radio proti ekonomski in socialni anarhiji Amerike, je zelo nevaren "komunist".

Presenečeni vidimo, da Amerika kar mrgoli "komunistov". Ako je vsakdo, ki le malo sumljivo pogleda tatinske bankirje in debele wallstreetovce, že komunist, je Amerika že silno "komunistična" in morda bo prihodnje jesen izvoljen "komunistični" prezident.

Ostanki kukluksarskih nevarstev kriče, da je Al Smith tudi "komunist", ali baš te dni je Smith na neki Jeffersonovi proslavi v Washingtonu podal mogočen alibi. Veliki demokrat je obtožil svojega tekmeča za predsedništvo Franklina D. Roosevelta, da "hujša razred proti razrodu in izjavi razredno vojno v Ameriki". Torej je Roosevelt še najhujši "komunist"! Kam smo prišli? — Sodrug Foster, pojdi se solit! Ti si "piker".

Bratje, če vam je do smeha, povežite si trube, da vam ne potijo in smeja se...

Zmaga zdravih načel

Volilna zmaga delavcev v Milwaukeeju in West Allisu ni zmaga oseb ali strank, temveč je zmaga delavskih načel. Zmagoviti kandidati in zmagovita socialistična stranka je le nosilka načel, ki so prva in glavna. Zmaga socialistov v Milwaukeeju, največja od leta 1910, ko je bil prvi izvoljen socialistični župan tamkaj, je dokaz, da milwaukeeško delavstvo spozna resničnost teh načel. Ta zmaga se bo razširila na slehrno mesto v Ameriki kakor hitro delavci v splošnem zajamejo to resnico.

Milwaukee nas uči, kaj vse lahko doseže sistematična delavska izobrazba. Delavska izobrazba je glavni vzrok za delavsko zmago, ki je in mora biti trajna. Predno so socialisti v Milwaukeeju izvolili prvega mestnega zastopnika in prvega župana, so dolgo let prej neumorno izobraževali delavstvo.

Demagogi, ki mislijo, da bodo milwaukee delavce pridobili na svojo stran, če jim frazira, da je tudi v Milwaukeeju brezposelnost in izkoriščanje delavcev po kapitalistični, morajo iti drugam po tepe. Milwaukee delavci vedo dobro sami, da ekonomski kolektivism, bistvo socializma, se ne da uresničiti v enem samem mestu, ki se mora pokoriti državi ustavi kapitalistične države. Socialistična uprava more izvajati le tiste politične in socialne reforme, ki so mogoče v okviru ustave — in to se izvršuje v polni meri.

Ampak načela za popoln preobrat tu — za vso državo, izobrazbe pa še ni.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Razni problemi

Auburn, Ill. — Zadnje čase se naši bratje pridno oglašajo o raznih problemih tikačev se depreja in raznih potežkoč pri SNPJ kakor tudi kaj in kako je mogoče doseči potom federaciji SNPJ, da se bi članstvo pridržalo v jedrnosti in današnji krizi, kakor nas tako neusmiljeno tepe na vseh koncih in krajih po krivdi kapitalističnega in vladajočega razreda.

Brata V. Cinkar in F. Zajc sta v preteklem letu jako stvarno razpravljala o raznih podatkih in pogovorih s člani, kakšne naloge imajo fed. SNPJ, da bodo uspešne v splošno. Le žal, da se ne upoštevajo dobri nasveti. Namesto da bi delali skupno kot sopotniki, pa filikajo na vse strani, da s tem še onim vzajemno pogum, kateri so pripravljeni delovati v splošno korist članstva v jedrnosti in mednemu delavcu vobče.

Danes je že lepo število federacij, pa če bližje ogledamo njih delo, moramo pripoznat, da nekateri člani ne morejo zapostaviti nalog in dela pod okriljem federacij. Odlikuje se le kanadska federacija, le ta gre po začrtani poti. Pod tem okriljem in sodelovanjem so bile ustanovljene že pred več leti zadržne prodajalne. Se razume, da te prodajalne niso tako uspevale kot je bilo pričakovati. Vzrok je bil ta, ker so se tamkajšnje naselbine izčrpale delavstvo je izselilo za kruhom, zadržne prodajalne so pa bile prisiljene prenehati s poslovanjem. Tudi na političnem polju je bil uspeh. Čeprav so bili Slovenci v manjšini v Crawford Co., so imeli več let okrajne uradnike iz delavskega razreda. In ta zmlaga je bila prav gotovo fed. SNPJ.

Zopet vidimo uspeh, kar je nam danes znano, da imajo lastni pogrebni zavod. To akcijo je zopet zavzela tamkajšnja federacija SNPJ. Kot mi je nekdo omenil, da je bil na pogrebu, kateri je bil izvršen s vsami stroški za 100 dolarjev, lepo urejen, kot se spodobi za delavski razred. Ne smemo pa pozabiti koraka, katerega je podvzela čikaška federacija in sicer v tem, da je sklenila pogodbo s bolnišnico in zdravniki za svoje člane za znatno nižnjo ceno pri operacijah in za bolnišnico ob času bolezni in neureč. Slične akcije bi morale podvzeti vse federacije pod okriljem SNPJ. To so naloge in dolžnosti, ki si jih moramo zapomniti. Pod tem pogojem bo članstvo dobilo veselje in zaupanje v ustanove fed. SNPJ. Kdor je imel že opraviti s bolnišnicami, zdravniki in pogrebniški, bo pri znal, kako nesramno gulijo nekateri zdravniki ubogo delavsko maso. Najbolje vem zase, ker sem potrošil v zadnjih 9 letih nad tisoč dolarjev za operacije, bolnišnice in zdravnike in za obranjenje zdravja v družini. Posamezniku ni mogoče olajšati to izkoriščanje niti ne posameznim društvom s 25, 50 ali 100 člani. Kaj takega je mogoče doseči le v večji skupini članstva, kot so naše ustanove feder., katere štejejo tisoč in več članov. Posebno v večjih naselbinah je to lahko ukreniti, ker je več zdravnikov, bolnišnic in pogrebniških zavodov na razpolago.

Kakor hitro ukrenemo nekaj aličnega po naših feder. SNPJ, bomo storili velik korak, katerega bi bili morali storiti že pred 20 leti in več. Mi smo se znali zavarovati za velike in male podpore, odškodnine in posmrtnine in posteno plačali mesečne prispevke, nismo pa znali in ne vedeli pravilno trošiti ob bolezni, neurečah in smrti teh podpor. Seveda, vzrok je bil ta, ker nismo računali na bodočnost, za čase, v katerih se nahajamo danes mednji delavci.

V našem okrožju eksistira fed. SNPJ že nad leto dni, ker pa na prvi pogled ni tistega uspeha kakor je bilo pričakovati ob ustanovitvi, naše članstvo ne more razumeti, da je v združenju uspeh in v slogi moč. Namesto da bi se podvrgli tem principom, pa kričijo: "Čemu federacija! Jednota je rastla brez iste, čemu nepotrebni stroški, kaj hočejo nam usliševati, kar ne maramo in ne potrebujemo!" To so izrazi, kateri nimajo podlage in ti bratje ne gredo z duhom časa. Kaj bi rekli, če bi ta ali oni pripravili

odpravo avtov, češ, to vse lahko prevzajajo železniške družbe, kaj je nam treba letal in govoriti v radio, saj imamo pošto, da nam prinaša pisma itd. To je vse prinesel človeški um in za tem moramo iti mi na vseh poljih napredka, med katerimi so tudi federacije SNPJ. So potežkoče na federacijskih sejah, kjer pridejo na razpravo stvari malo pomembne ali nič in s tem se seje zavlačujejo in s tem se napravi razburjenost in slabi zaključki, članstvo pa ob pogum. Mogoče ima ta ali oni dober načrt, a ga ne more predložiti, ker je čas prekrat ali ne upa, da bo stvarno sprejel. To so vzroki, da ni tistih uspehov, kakor jih je bilo pričakovati na splošno. Da sem pisal te podatke, je vzrok ta, ker upam 100%, da je v združenju in slogi je moč.

Na zadnji seji federacije je bilo sklenjeno, da se priredi veselica z javnim shodom v Springfieldu, Ill., na praznik zavednega delavstva, dne 1. maja, na katerem bosta govorila D. J. Lotrich in F. Zajc iz Chicago, prvi v angleščini, drugi pa v slovenščini. Starši, opominjajte mladino, da se udeležijo te priredbe, ker bodo šliši to in ono, kako se naj vodijo naše ustanove, tikač se SNPJ in kakšni namen ima 1. majnik za delavstvo v jeziku, katerega popolnoma razumejo. Ne smemo pa pozabiti udeležiti se vsi starejši Slovenci in drugi Jugoslovani, v katerem jeziku bo govoril drugi govornik o raznih problemih delavskega razreda in o današnjem krivičnem sistemu. Prvi majnik je simbol vstajenja življenja delavstva in bratstva solidarnosti, torej vsi v Springfieldu ob blizu in daleč na 1. maja!

John Homez, član društva 335.

Po zmagi — nove naloge

Milwaukee, Wis. — Nekaj dni so počivali naši sodrugi — bojovníki — oddahnili so si in se veselili zmage, zmage, ki je velika, še bolj pa pomenljiva. Oddahnili so si sodrugi, kateri so v dežju, snegu in viharju raznašali socialistično literaturo od hiše do hiše, zgodaj zjutraj, nedeljo za nedeljo, po težkem delu v tovarni ali pa pri agitatoričnem delu.

V teku tega volilnega boja se nismo borili samo proti običajnemu sovražniku — nezavednosti, temveč tudi proti zvižanju in podlostim naših nasprotnikov, katerih so se posluževali posebno zadnje dni. Naši nasprotniki so vodili umazan, podel boj, toda ljudstvo je sodilo pravično.

Hoan je bil izvoljen s 47.000 glasovi večine — dobil je skoro 108.000 glasov. Izvoljena sta bila z ogromno večino tudi sodruga Raskin za mestnega pravdnika in Mudroch za mestnega blaginjnika in sedem novih aldermanov. V dveh slučajih sta socialistična aldermana propadla samo s par ducat glasovi manjšine. To je zakrivila nova ureditev var-

dov, kar je boj v mnogih slučajih zelo otežilo.

Mestni svet šteje sedaj 12 socialističnih aldermanov, okrajni odbor pa devet supervizarjev, s tremi, ki so zmagali pri zadnjih volitvah.

Izvoljen je bil tudi sod. Ham-pel kot mirovni sodnik, ki je porazil tri nasprotnike kandidate. Toda največje presenečenje so povzročile volitve na West Allisu, kjer niti sodrugi sami niso pričakovali toliko uspeha. U-potrebati je treba, da je bilo organizatorično delo do zadnjih dveh let skoro popolnoma mrtvo. Slovenski soc. klub je še mlad, angleški klub pa tudi ni bil delaven. Toda ko so si sodrugi zavlačali rokave, so pokazali kaj zmorej. Sedaj se človek raduje, ko vidi njih zmagoslavni smehljaj — socialistični župan in trije aldermani, to je res nepričakovan uspeh! Toda, najvažnejše pri tem je, da sta bila v prvem var-du, kjer živi večina Slovencev, izvoljena oba socialistična aldermana.

Ti uspehi pa pomenijo za nas samo še večje naloge, še težje delo. Za razredno zavedno proletarijat ne zadostuje, da izvojuje zmage, kar glavno je, ne samo, da se pridobijene postojanke obdrži, ampak, da se nadaljuje še z ystajnejšim delovanjem na vseh straneh. Glavno delo obstoji sedaj v razširjanju razredne zavednosti, jačanju naših vrst in poilitvbi našega delovanja.

Naša kuiba pridobivata stalno na članstvu, kakor tudi na vplivu in čimvečji so naši uspehi v tem pogledu, temvečje so naše naloge. Sedaj je predvsem glavno, da si začrtamo pot za bodoče delovanje obeh klubov in pri-čnemu z intenzivnim, vsestranskim delovanjem. Sodrugi in sodruginje se morajo udeleževati klubovih sej polnočevitvo, da bomo delovali z združenimi močmi za dosego še večjih in popolnejših uspehov.

Za enkrat imamo pred seboj prvomajsko proslavo, ki bo zvezana s konferenco Prosvetne matice. Soc. pevski zbor Naprej bo na tej prireditvi sodeloval s krasno spevoigro in tudi ostala dva pevška kluba nam bosta naklonila ta dan svojo pomoč, kakor se ališ je poročilo.

Na ta dan bomo proslavili delavski praznik, obenem pa tudi našo zmago ter se obenem pripravili za bodoče delovanje. Sodrugi in sodruginje v Milwaukee in na West Allisu pa naj pridno agitirajo, da bo uspeh prireditve tem popolnejši. Poleg lepega programa bodo na dnevnem redu tudi izvršni govorniki.

Pri prireditvah za časa IX. rednega zbora JSZ koncem maja pa sodelujeta oba kluba, to je št. 37 v Milwaukee in št. 180 na West Allisu. Priprave za zbor so v polnem teku in v rokah marljivih sodrugov in sodruginj. Ko bo tudi to delo končano, pa se bo nadaljevalo z rednim organizatoričnim delovanjem v obeh naselbinah, da bomo tudi v jesenski volilni kampanji izvršili veliko delo in dosegli uspehe.

Spartak.

O stavki v Ohio

Powhatan Point, O. — Kot sem že zadnjič poročal, da nameramo iti piketirat pov Chestnut Hill v W. Va., tako smo tudi storili. Na 6. aprila ob 7. zjutraj smo se zbrali skupaj in odkorakali k reki Ohio, kjer nas je Powhatan Ferry Co. prevzela čez reko zaostaj tja in nazaj. Bilo nam je 464 mož, na drugi strani reke se nam je pridružio še kakih 75 mož. Tukašnji listi so poročali, da je bilo 1.500 in celo 5 tisoč mož, kar pa ni resnica. Kajti pri prepeljavanju čez reko smo bili natančno preštet.

Korakati bi imeli kakšne dve milje in pol, ali imeli smo smolo. Nekako na polovico poti nas je ustavila državna policija. Pozdravili so nas s količki in bombami za solženje ter namerili so strojno puško na nas. Nastala je mala zmeda, kar se je pa takoj uredilo.

Kaj sedaj? Dva voditelja pohoda sta se odpeljala v Moundsville k šerifu, da dobita dovoljenje za nadaljevanje pohoda. Mi pa smo čakali na njih povratek. Ko so se povrnil, so nam naznačili, da državna policija kontrolira državne ceste in da naj se mirno vrnemo nazaj, kar smo tudi storili.

Isti dan zvečer ob pol sedmih pa smo bili vti presenečeni, kajti premogarji iz omenjenega rova so prikorakali k nam. Zastavali so vzlic temu, da nam je bilo zabranjeno piketirati njihov rov. Nato se je vršil shod. Govorila sta tudi predsednik 5. pod-distrikta John Chinque in predsednik 6. distrikta Lee Hall.

Naj še omenim, da omenjeni rov Chestnut Hill ni bil še nikoli v uniji. Brezmejno izkoriščan je jih je poglano na strajk. Nekdo je izjavil, ako naložijo 6 ton premoga, ti odtrgajo 2 toni za tako zvani "dirty coal". Denarja sploh ne poznajo in so vedno dolžni za naprej v kompanijski prodajalni.

Bratje premogarji, koder še niste na stavki, čas je prišel, da odložite strok in se nam pridružite, da tako skupno prisilimo operatorje na priznanje unije U. M. W. of A., nekaj tako močne organizacije premogarjev.

Ponesrečenemu sobratu Steve Rubicku je sedaj boljše in upati je, da okreva. Nima zlomljenega hrbta, kot je bilo mnenje poprej. Zdravi se v Ballaire bolnišnici. Želim mu skorajšnjega zdravlja.

John Kastrevac.

Naša clevelandška mladinska šola

Cleveland, Ohio. — Clevelandška mladinska šola SND je že precej znana, obstoja že precej-šnje število let in uspeva jako dobro. Otroški oddelek obstoji iz 5 razredov. Otroci pod vzornim vodstvom učitelje ge. Simič in ge. Ivanush se jako pridno učijo našega materne jezika in dobro napredujejo, radi pohajajo te razrede, da si pouk ni prisiljen, ampak je obisk te šole prostovoljen.

Odrski oddelek se je sicer ustanovil precej pozneje, toda tudi ta uspeva zelo dobro, pod vodstvom našega priljubljenega pesnika g. Zormana, ki zna našo odrsko mladino pridobiti s svojim finim nastopom in z izbranim predavanjem in podukom, tako da naša mladina ta razred rada obiskuje in se drži učnih ur.

Z veseljem moramo konstatirati, da dokler se bo naša Slovenska mladinska šola tako smotreno vodila, ne bo naš materin jezik še zamrl in se ga naša mladina ne aramuje; nasprotno, pomosna je nanj in to je najboljši porok, da naš slovenski jezik ne bo še tako kmalu izginil v naši novi domovini.

Ta šola se vzdržuje s prostovoljnimi dnevniki in s prireditvami, katere prireja vsako leto. Običajno vsako pomlad priredi ta šola igro in tako jo priredi tudi letos, in sicer v nedeljo 24. aprila. Ta datum je iz priljubljenosti in naklonjenosti odstopilo naši šoli dramatično društvo Ivan Cankar, ki je že marsikaterikrat naredilo podobno uslugo tudi drugim kulturnim društvom. Poleg tega da na razpolago vselej tudi kulise ter razno obleko in pohištvo, sploh vse kar ima na razpolago. To je živ dokaz, kako se to dramatično društvo zaveda pomena kulturnega dela.

Letošnjo pomladansko prireditev bosta izvajala oba oddelka naše šole, to je odrski in mlajši oddelek. Uprizorilo se bo lepi e-nodejunki "Pot do arca" in "Kaznovana ničemurnost".

(Dolje na 3. stranki)

Umetne mentalne bolezni

Moderna zdravstvena veda je učkala tako ogromen razmah predvsem zaradi živalskega poskusa, ki omogoča izslediti vzroke bolezni in najboljše načine za njih zatiranje. Samo ena vrsta bolezni se je doslej odtegovala živalske-mu poskusu, to so bile duševne bolezni. Živali imajo sicer tudi razum in ta razum prečesto oboli kakor pri ljudeh, saj so tudi pri živalih znani pojavi norosti, zbesnelosti, manij, vsakovrstnih psihoz. A do danes niso vedeli, kako bi ta stanja povzročali v živali umetno in s tem razkrivali njihovo skrivnost.

Sele zadnji poskusi znamenitega ruskega fiziologa prof. Pavlova prinašajo nekaj luči v to temo. Prof. Pavlov je tisti, ki je skoval tehnični termin "pogojnega refleksa". Kaj je to?

Ce pade svetloba na oko in se zenica zoži, tedaj je to navaden, naraven refleks. Če izločijo želodčne žleze po dobrem griljaju prebavljajev soke, tedaj je tudi to navaden refleks, naravni odgovor našega organizma na določene dražljaje. Prof. Pavlov je takšne reflekse zbu-jal v psih s tem, da jim je pokazal sočen kos mesa. Takoj so se jim poodile aline in v želodcu so se jim začeli izločevati prebavni sok. Pri vsakem takem poskusu je prof. Pavlov dal določeno znamenje s zvonom in ačasoma je zado-stovalo še to znamenje, da se je psom, brez me-sa, pojavil refleks. Takšen refleks imenuje ruški učenjak "pogojen refleks". Na podlagi navadnih in pogojenih refleksov pa je začel v ži-valih zbu-jati umetno stanje duševnih bolezni.

Tako spreminja psom n. pr. v izrazite nevra-stenike preprosto s tem, da jim zbuja v hitri zaporednosti nasprotujoče si reflekse, recimo tako, da jim pokaže klobaso, nato pa osovraženo mačko. Razvije se celo prava histerija, kakor jo opisujejo medicinske knjige za ljudi. Pes se v konfliktu nasprotujočih si dražljajev "ne znajde" in postane histeričen kakor človek, ki ga razdvoji življenjski dogodilja. Buji prede, ne vidi in ne ališ nič, čeprav so njego-va čutila zdrava. Zanimivo je, da je prof. Pa-vlov obujal tako obolenje pa iz njihovega stanja na ta način, da jih je v popolni tišini čisto tiho nagovoril — metoda, ki jo je preizkusil z uspe-hom tudi pri duševno bolnih ljudeh. Tudi druga abnormalna duševna stanja, kakor hipnoza, razcepljenost zavesti, fenomen dvojnega življe-nja in celo telesne bolezni, ki temeljijo na duševnem stanju, kakor neko nervozno kožno bo-lesen, je ruški učenjak povzročil na poskusnih živalih umetno. Njegovi poskusi so pokazali nepričakovane uspehe, dasi so šele v začetnem štadiju, in verjetno je, da otvarjajo čisto novo ero za zdravljenje duševnih bolnikov.

Tovarna — last delavstva

Prav v visoko kapitalistični Ameriki so na-pravili poskus, kako bi se obneslo kolektivisti-ko upravljanje tovarne. Takšnih delnih po-skusov doslej sicer ni manjkalo, toda neki mi-lionar v Indianapolisu je svojo konservno tovarno dal svojemu delavstvu v last. Moš se imenuje William P. Haggood in razlaga v izčrpn brošuri, polni števil in podatkov, ka-ko je prišel na to idejo.

Akcije tovarne, ki so bile prej popolnoma v rokah njegove družine, sicer ne pripadajo še čisto vse delavstvu, toda to ima že vedno in upravlja podjetje tehnično, trgovsko in finan-cialno čisto kolektivno. Prejtnji lastnik je pla-čani vodja podjetja in ga delavci lahko vsak čas odstavi, če ne bi delal v redu. Tudi nje-gov sin je samo nameščenec s istimi pravicami in dolžnostmi kakor vsi drugi.

Ko je brošura izšla, je bil finančni posledek tega poskusa povsem uspešen. Tudi gospodar-ska kriza ni podjetju nič škodovala. Boleznak, nezgodno in starostno zavarovanje je vzro-no urejeno, teden ima pet delavnikov. Odpust kakšnega posameznika ali pa njegov izbris iz skupnega lastništva se more izvršiti le po tehtnih razlogih na sklep celote. Vsaak name-ščenec prejema isto tedensko plačo in samo in-dividualne okolščine upravljujoče kakšne do-klade, n. pr. nezaposelnost družinskih članov, študijske svrhe itd. Nekaj težave je naredila zasedba specialnih del, ki zahtevajo velikega znanja in posebne odgovornosti. Ta problem so rešili začasno, dokler se iz delavstva samega ne vzgojijo specialisti, s tem, da so sprejeli po-sebne pogodbene nameščenec.

Delavstvo, ki je, na tako nenavaden način prišlo do lastninske pravice v svojem obratu, je, kakor običajno, dolgo časa vohalo v vsem goljufijo, a danes se že čuti pionirja v poskusu, ki ima za bodočnost vsa ameriškega delav-stva veliko važnost. Treba pa je pripomniti, da zaposluje Columbia Conserve kompanija sa-mo kakšnih 150 delavcev.

Goethe v sodobni Rusiji

Sovjetska državna založba v Moskvi je iz-dala ob stoletnici Goethejeve smrti prva dva zvezka njegovih zbranih del, ki izidejo v 13 knjigah. Ta izdaja se odlikuje v primeri s dosedanjimi ruskimi prevodi Goetheja po te-meljitosti in kritičnosti. V prvih dveh zvezkih so natisnjene Goethejeve pesmi, mladostne drame in epiki poemi.

Stoletnico smrti nemškega genija so obhaja-li v Moskvi zelo slovesno. V navzočnosti vna-njega komisarja Litvinova in njegovega na-mestnika Krestinskaja ter nemškega poslanika Dirksena in avstrijskega diplomatskega pred-stavnika Pacherja se je vršila akademija, na kateri so govorili o pomenu Goetheja člani Akademije znanosti Petrov, Rosakov in prof. Braude, sodelovala pa sta z recitacijami tudi ljudska umetnika Kačalov in Nečdanova.

Senator Borah (levo) in čikaški federalni pravnik Geo. E. Johnson, ki se pogajata za promocijo sodnika Wilkersona v Chica-go. Wilkerson, ki je obsojen Capasa na 11 let zapora, želi delavce unije in čikaško organizirano delavstvo nasprotuje njegovi pro-mociji.

Igor Štep:

RDEČE NOČI

— Neprestan ples škodi. Odpočiti se tudi smeš, če te prijatelj na oddih povabi.
— Ze res, že, a dolg odpočitek ni dovoljen.
— Njč žalega ti ne storim.
— Ne mislim radi tebe. Pri onih se lahko zamerim.

Metka je bila vsa v negotovosti. Mirko ni znal ostati pri mizi. Pogovor ga je dvignil. Ko se je pokazal, je bil odločno miren.

— Metka ... Katerih se bojiš?
Metka se je zdržila. Občutila je veliko neprijetnost, veliko zadrego, v kateri se je nepričakovano znašla.

Ivan je prevdral, da je njegova naloga izpolnjena.

Odstranil se je.

XIII.

Metka je počasi našla pravo zavest.

— Tega si nisem mislila.

Njemu se je nehoti izvil bočno pritrdilo, polno grenkega očitanja.

— Verjamem, rad, verjamem. Tudi jaz te nisem pričakoval, pa sva se le našla. Usoda mi je vendarle naklonjena. Še muziko nam je dala za sestanek. Po nesrečnih tednih molka se to spodobí.

— Mirko, ne sipljí prikritega očitanja. Ali njč drugega ne veš? Tako čuden si ...

— Hlad spremeni človeka. Poprej sem se grel ob tihí sreči, zdaj je ni več. Zdaj je samo lep spomin in grenko občutje. Zgodilo se je, kar se sanjati nisem upal. Človeško življenje je veriga večnih presenečenj ...

Metka ga je gledala in si ni vedela pravega odgovora na vse, kar jo je tako nenadoma doletelo. Rada bi mu utekla in se vrnila nazaj, a spet je želela temeljitega pogovora, kajti Mirko ni bil zanjo nekaj, kar je vsak drugi. Ta trenutek jo je odbijal s prikritim zbadanjem, ki ga je ostro občutila. Vendar ni šla stran, ampak vprašala:

— Oprostí, da pozabljam, kje sva. Tebe čakajo plesalci. Povej: sem v nadlego?

— Mirko ...

— Le odgovori. Jasnost ljubim in jo tudi od tebe zahtevam. — Poslednje besede si še nista rekla.

— Kaj hočeš?

On se je zganil in stopil prav do nje.

— Tebe! — Z mano pojdi. Pusti odvraten ples in podlo družbo. Pusti lažnjivce, ki ti lepo govorijo in te motijo s obljubami. Ne nasedaj zapeljivcem. Moja si, nikomur te ne dam, zato ne maram, da si tukaj.

Hotel si jo je priviti ob telo, toda ona je odskočila.

— Mirko, ne uničuj mi življenja.

Mirko je zaprepačen zastrmel.

— S kom? Kako?

— V službi me; starše in družino podpiram. V današnjih dneh kruh ne leži na cesti.

— Saj ti ga ne trgam iz rok.

— Ti ne razumeš. — S predstojnikovim prijateljem sem prišla na zabavo. Dovolí, da se vrnem.

— Zdaj se mi je zjasnilo. Tako je s tabo. Vsakomur, ki te kam povabi, se ukloniš. Zato tvoj molk in izogibanje. Zato prevzetnost. Z gospodo se pajašiš. Veliko sreče, ljubica! Veliko sreče s tistimi, ki imajo denar in prijatelje med predstojniki.

Mirkova grenčica se je v teh besedah izvela. Zasmejal se je in zagledal v preplašeno dekleta. Teško mu je bilo, pa se je vendarle krohotal. Njegov krohot je trgal njega samega in Metko.

XIV.

Ko je Metkin kavalir opazil, da je z Ivanom zginila in je ni takoj nazaj, se mu ni zdelo vse prav. Najbolj ga je zmotilo, da je Ivan

spet med ljudmi v veliki dvorani, a Metke pa ni bilo.

Zato se ni nič nenavadnega zgodilo, ko je Mirko opazil lepo oblečenega gospoda, ki je prihajal k njemu in se oblastno ponašal. V njem je spoznal Viktorja Fabijana, tovarniškega uradnika, znanega gizdalina, ki se je rad ponašal z lepimi oblekami in preziranjem slabše oblečenih ljudi. Fabijan je prišel že nekoliko vinjen, poznalo se mu je, da je marsikakšno noč neprepano prevozil, zato je bilo zelo verjetno, da so ga prištevali med osemdevsetletnike.

Z vinjenim veseljem je pogledal na dekleta.

— Kod hodiš, gospodična? Kraljico plesa volijo, nikar prelepe prilike ne mudi.

Metka je takoj ubogala in se namenila k njemu.

— Ze grem, gospod.

Med Fabijana in njo je stopil Mirko.

— Nikamor ne pojdeš! Temu človeku te ne dovolim. S sinovi vojnih dobičkarjev se ne boš vlačila!

Mirko je nastopil resno in pogumno. Zavrgel je vse prejšnje igre z žgocim zbadanjem in se pokazal, da Metko ljubi, da mu ni vseeno, s kom odide in kam pojde.

Metka je pa začutila ponižanje in se uprla.

— Vlačila, vlačila? Te posvke ne zaslužim.

— Pojdiva, gospod Viktor.

Hotela je kar s Fabijanom, toda Mirko jo je zgrabil za roko, odtrgal od presenečenega kavalirja in ji odločno zapovedal:

— Nikamor!

Zdaj je Fabijan spregovoril:

— Fant, kaj pa počenjaš? Kaj vendar hočeš? Če ti je deklica všeč, pleši z njo. Še za vino ti dam.

Fabijan je gledal v vsem tem prijetno igrico. Mirka so pa razplamtele uporne misli. V vinjenega človeka se je zazrl na moč sovražno in strupeno.

— Hvala! Ničesar ne sprejemem iz tvojih umazanih rok. Samo to zahtevam, da tega dekleta ne nadleguješ, da ga spustiš iz krempljev.

Fabijan je ostal pri starem gledanju nanj in se je samo začudil.

— Nesrečnej! Ali se ti blede? Pijan si in ne veš, kaj ti leti iz nerodnih ust.

Fabijanu se ni zdaj nikamor mudilo. Mirko je spustil dekleta iz koščenih rok in dejal:

— Metka, odločaj: jaz ali on? Zadnjikrat te prosim: pojdi z mano, pusti ples in lažno veselje.

Metka se je odločila. Stopila je k Fabijanu.

— Gospod Viktor, pojdiva. Saj ne vem, kaj hoče.

Mirko je bil do dna iznenaden. Pobledel je in obstal mrtvaško razočaran. Gledal je v dekleta, gledal v ljudi, ki so se med prepriom nabirali in zrlí, kako se je Metka zatekla v zavetje k lepo oblečenemu gospodu. Poleg drugih so se v sobo pritepli tudi Ivan, Janko, Tomaž in Ivica. Tudi gospa Perovševa je prišla, tudi njej ni kazalo zamuditi tega prizora.

Mirko je gledal v Metko in ljudi toda videl je samo njo in slíšal samo njene besede. Vse drugo mu ni bilo mar. Le njej je govoril:

— Tajiš me, preziraš. O, ali je to mogoče? Metka, to uro si za vse žive dni zapomniš!

Naglioma, proti vsakemu pričakovanju, je z največjo odločnostjo pokazal, da mu ni do novih prizorov. Šel je k izhodu, si odprl vrata in odšel.

Ivan se je najbolj začudil. Čudna slutnja ga je prevzela. Izvil se mu je skrbí poln krik:

— Mirko, kam?! Ostani!

Hotel je za njim, toda lepo oblečeni gospod mu je prestregel pot.

(Dalje prihodnjé.)

radi mene lahko vidi tistega, ki zunaj na hodniku name čaka. No za take stvari je še vedno čas. Rešimo, kar se rešiti da! Začnem mlati prazno slamo v hrvaščini!

— Črnomelj je majhno provincijalno mesto v Belikrajini blizu hrvaške meje. Ima približno 2000 prebivalcev ... Moje znanje o Črnomlju je bilo a tem do dna izčrpano. Celo v številko 2000 sem precej dvomil in čakal, da gospod doktor korigira. Ko ni šlo dalje, mi začne gospod doktor pomagati z nadaljnjimi vprašanji:

— "Ali leži Črnomelj ob kakšni cesti?"

— "Seveda ob cesti, ki pelje iz Novega mesta v Karlovce!"

— "Kako se imenuje ta cesta?"

Zame pretežko vprašanje! Kako naj vem ime ceste, ko nisem niti prepričan, da Črnomelj sploh leži ob cesti iz Novega mesta v Karlovce? Ko bi bil vsaj kakšen zemljevid v bližini! — Molčim in čakam katastrofe.

— "Za božjo voljo to je vendar Karlovaška cesta."

— "Da, gospod doktor, ali mi i-menujemo doma to cesto kratkoma 'cesto', ker ni nobene večje ceste v bližini in možnost zamenjave odpade. — Zakaj me pa, gospod doktor, izprašujete geografije, ko sem prišel delati iz-pit iz matematike?"

— "Kot Slovenec morate napraviti izpit tudi iz hrvaščine, da vemo, ali boste mogli razumeti hrvaška predavanja."

No ta je pa lepa! Prišel sem k izpitu za matematiko. Mesto matematike sem vprašan geografijo in pri tem se pa niti ne zavedam, da delam izpit iz hrvaščine. Ta izpit je akoraj moderna umetnost, ker umetnik sam ne ve kaj dela in ker nihče na svetu ne ve kaj njegov umotvor, njegova slika predstavlja: ali matematiko, ali geografijo, ali hrvaščino, ali metafiziko. — Zakaj mi pa ta trolet, ki zunaj pri vratih čaka, ni povedal, da moram delati tudi izpit iz hrvaščine? Gospod doktor vendar ni sumil v mojo poštenost, da bi bil sposoben delati izpit za ... ime pravega kandidata sem radi prestane strahu že zopet pozabil. — Take misli so mi švigale kot blisk po glavi.

— "Hrvaščine pa znam toliko, da se z lahkoto razgovarjam s Hrva-tin in da lahko čitam hrvaške knjige, akoravno ne obvladam perfektno hrvaške slovnice," sem vesel svoje odreditve hitel v eni sapi drdrati.

— "Bo dovolj!" reče gospod doktor, vstane in gre k ravnatelju, ki je med tem časom na papirju sestavil matematične naloge za kandidata Molček Simona. — Med tem časom, ko je gospod doktor napravil par korakov, sem namreč že pogledal legitimacijo v žepu in ponovil v naglici rojstni datum. Previdnost je bila umestna, ker me že naslednji hip pokliče ravnatelj k sebi:

— "Gospod ... kako se že piše-te?"

— "Molček Simon, gospod ravnatelj. Zelite?"

(Konec prihodnjé.)

NAZNANILO.

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potom naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov članov in članic, naslove novih članov, ter imena in naslove odstopih, črtanih in izobčenih članov naznaniti upravnilstvu Prosveta.

Imena in naslove, katere polije-te glavnemu tajniku, ostanejo tam v arhivu in jih upravnilstvo ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej podljetje na našaš zato pripravljenih listinah vse naslo-ve upravnilstva Prosveta pose-bej. Pri vsaki spremembi naslo-va naj se vselej omeni stari in novi naslov. Upravnilstvo uljud-no apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo. — Philip Godina, upravitelj.

SLOVENSKA NARODNA POD-PORNA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in se posebno list Prosveta za koristi, ter potrebne agitacije svojih društev in članstva in za prope-gande svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih pod-pornih organizacij. Vsaka or-ganizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični deli in naznanila drugih podpornih organizacij in njihovih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

Za kratek čas

V tramvaju

V tramvaju ponudi uslužen gospod neki dami svoj sedež.

— "Hvala, pogretega sedeža ne maram!" odvrne dama oholo.

— "Ali naj zaradi vas nosim led v hlačah?"

Izguba

— "Za božjo voljo, denarnico sem izgubil! In tisočak je bil v njej!"

— "Ali si pogledal v žepih?"

— "Da, po obeh zunanjih žepih, po vseh žepih na plašču in v e-nem hlačnem žepu."

— "Kaj pa v drugem hlačnem žepu?"

— "Ne upam se. Če ne bi bilo denarnice v njem, me utegne za-deti kap."

"Na prodaj"

Na veliki umetniški razstavi je znan slikar razstavil sliko svoje žene, igralke, ki se je bil pravkar od nje ločil. Spodaj je bil pritrjen majhen listič: "Na prodaj."

Strinjata se

Profesor lepih umetnosti pride s svojo hčerko v muzej. Ob-čuduje stare kipe in pravi na-vdušeno:

Odžene plin iz želočca in črev

— "Najbolj nastane vnetje plina in vnetje v želočcu ali črevih se hitro razvije in v Nuga-Tone zdravilo, ki odpravi napetost, odliči-ta bolnih, zastrupljenih snovi, odnese obil- no ali mehurne bolečine, vredi in očista ži- livsko moč."

Nuga-Tone je izvrsten za slab spet, pro- storno razredni, razredni, zgubi napetost, zgubi teže in omili bolni potrošni vneti strupene snovi. Ako niste medni in polni življenja, kot ki morate biti, tedaj naj vam Nuga-Tone pomaga k boljšemu zdravju. Nuga-Tone se prodaja pri vsaki trgovini s zdravili. Ako vaš trgovec nima tega v zalogi, in vprašajte, naj to naroči za vas od njegovih predstavitelcev.

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

"Res, klasično lepoto lahko občudujemo samo pri moškem spolu. Mene na primer bolj vleče moška lepota kakor ženska."

"Tudi mene, papa, odvrne navdušeno nadebudna hčerka."

Solarska zgodba

"Kdo vidi bolje od človeka?"

"Orel."

"Kdo slíši bolje?"

"Mačka."

"In kdo ima boljši vonj?"

Dolg odmor. Potem se oglasi mali Moric: "Vijolica, gospod učitelj."

Sanje

"Ponoči se mi je sanjalo, da so me vnovič cepili. Kaj naj to pomeni?"

"Da moraš na vsak način ku-piti prašek za mrčes."

FARMA NA PRODAJ

Proda se 80 akrov lepa farma na Willard, Wis. 40 akrov je o-ranega, ostalo je pašnik, črna dobra zemlja. Dobre cestne zve-ze. Nova 36x70 čevljev velika štala, popolnoma opremljena. Prostora za 32 glav živine. Velik kokošnjak, prostor za spravo strojev, nov silo in veternik, ter hlev in štiri-sobna hiša. Proda se za nizko ceno. Oglasite se o-sebno ali pismeno pri: Rudolph Schwab, 3742 Bernard St., Chi-cago, Ill.

(Adv.)

NA PRODAJ JE

5—5-sobna lesena hiša in se pro-da za \$5.500. Takoj je plačati le \$500, ostalo pa na lahke meseč-ne obroke. Eno stanovanje je v najemu in drugo je kar sedaj predelano in barvano, ter pri-pravljeno za seliti se vanj. Pridite osebno na 4315 W. 68rd St., Chicago, Ill., ali pa kličite na tel. Prospect 8124, v store.

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

(Adv.)

Kaj hoče še več?

Šef knjigovodji: "Gospod Ko-ren! Pet in dvajset let ste že v moji trgovini, deset let me že goljufate, dve leti imate že raz-merje z mojo ženo — če se še kaj zgodi, vam odpovem!"

Misel

Adam je bil brez dvoma naj-srečnejši in najodkritosrečnejši človek. Lahko je rekel Evi mir-ne duše, "da je bila prva, ki jo je ljubil in ki je bila nedolžna."

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (March 31, 1932) pomeni, da vam je naročnina po-tekla ta dan. Ponovite jo pra-vočasno, da vam lista ne usta-vimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče